

projekt

Návrh trvalkových výsadeb v Italské ulici před rezidencí Riegrovy sady

stupeň

jednostupňová dokumentace

investor

MZO MHMP
Jungmannova 35/29, 110 01 Praha 1

projektant

Ing. Štěpánka Šmídová, ČKA 03543
Pernerova 293/11, 186 00 Praha 8, tel.: +420 608 235 674
info@smidova-la.com

obsah

TECHNICKÁ ZPRÁVA

číslo části dokumentace

01

měřítko

číslo výtisku

-

datum

11/2013

obsah

identifikační údaje	3
1. podklady	4
2. popis řešeného území	4
3. stávající stav	5
3.1. Inženýrské sítě a ochranná pásma.....	5
3.2. stávající zeleň.....	5
4. navrhované řešení	5
4.1. koncept	5
4.2. oplocení výsadeb.....	7
4.3. informační panel	7
4.4. směs trvalek.....	9
5. založení a dokončovací péče	11
5.1. příprava stanoviště	11
5.2. požadavky na rostlinný materiál	12
5.3. technologie založení	13
5.4. údržba	15

identifikační údaje

název stavby:	Návrh trvalkových výsadeb v Italské ulici před rezidencí Riegrovy sady
místo stavby	parc. č. 4117, k.ú. Vinohrady (727164)
zadavatel	Hlavní město Praha, MHMP, MZO zastoupený: Ing. Danem Frantíkem sídlo: Mariánské nám. 2/2, 110 01 Praha 1 pracoviště: Jungmannova 35/29, 110 01 Praha 1 IČ: 00064581 kontaktní osoba: Ing. Alice Dědečková
projektant	Ing. Štěpánka Šmídová, ČKA 03543 Pernerova 11, 186 00 Praha 8 IČO: 71650881 DIČ: CZ 7752010178 tel.: 608 235674 email: info@smidova-la.com
spolupráce	Ing. Anna Oprchalová Ing. Ondřej Fous
datum	11/2013

1. podklady

- místní průzkum
- odborný seminář „Smíšená výsadba trvalek – individuální, kreativní, dostupná“, konaný 3.-4.10.2013 v Lednici
- podklady dodané zadavatelem
- www.stauden.de

2. popis řešeného území

Řešená plocha se nachází na ulici Italské na pražských Vinohradech před objektem Residence Riegrovy sady. Přes ulici je menza VŠE. Jedná se o 3 samostatné plochy ($22\text{m}^2+195\text{m}^2+155\text{m}^2$, celkem 372m^2), které jsou dnes zatravněné a vymezené obrubou. Místo je pohledově exponované, na horizontu ulice, která je jinak relativně monotónní.

Trvalkový záhon by měl výrazným orientačním bodem.

Obr. 1 – vymezení záhonů A, B, C

Obr. 2 - pohled na záhon A od jihu, malý záhon bude vyžadovat, na úkor pestrosti, směs se stabilními tedy spolehlivými druhy

Obr. 3 - pohled na záhon B od jihu, záhon má rovnoměrnou šířku a je nejdélší a má největší celkovou výměru

Obr. 4 - pohled na záhon B od severu

Obr. 5 - pohled na záhon C od severu

3. stávající stav

3.1. Inženýrské sítě a ochranná pásma

Poloha jednotlivých sítí je zachycena ve výkresu *02 Situace*. V místě záhonu probíhají tyto sítě: Telefonica, ČD telematika a ČD, PVK vodovod, NT úsek plynovod, kabely Ministerstva vnitra.

Navrhované výsadby trvalek vyžadují pouze povrchové zkyprění půdního profilu 15 cm, kabely tudíž nebudou nikterak zasaženy a tudíž nejsou navržena žádná ochranná opatření ve vztahu k nim.

3.2. stávající zeleň

V řešené ploše nejsou v současnosti žádné vzrostlé stromy, plocha je zatravněna.

4. navrhované řešení

4.1. koncept

Aktuální stav ploch zeleně v Italské ulici je velmi průměrný. Vzhledem k tomu, že zde hovoříme o místě značně exponovaném, které je ze strany severní a tedy z pohledu od křižovatky s ulicí Seifertova bodem téměř na horizontu, považujeme za vhodné jej akcentovat a vytvořit plochu zeleně, která bude pohledově atraktivní.

Záměru bude docíleno výsadbou trvalkové směsi extenzivního charakteru inspirovanou německou směsí Feuer und Flamme®, v překladu oheň a plamen. Jedná se o extenzivní trvalkovou směs, která velice dobře doplňuje soudobou architekturu komplexu rezidenčního bydlení Riegrovy sady nad pražským Hlavním nádražím. Nejdůležitější charakteristikou směsi je její barevná kombinace, která je

po celou dobu v ohnivých barvách od žluté přes oranžovou a červenou až k rezavohnědé. Směs je celoročně proměnlivá a atraktivní. Květy se mají objevovat po co nejdelší dobu vegetačního období a mimo něj by měly estetiku záhonu vytvářet výrazné struktury semeníků a suchých lodyh rostlin či polostálezelené/stálezelené listy trvalek.

Sezónu na záhoně otvírají od března narcisy a tulipány. V květnu je vystřídají postupně pryšce a kakosty, které pozvolna s přibývajícím létem předají uplatnění většině kvetoucích rostlin. Do konce září a počátku října kompozici vévodí květy třapatkovek, zápleváků, kokard, a efektních travin, které zůstávají společně zejména s rozchodníky a řebříčky jako suché struktury po celé zimní období.

Řešené záhony mají celkovou výměru 372 m². Trvalkový záhon je navržen dle zásad extenzivních výsadeb, tedy s minimální nutnou údržbou, prvky sebekontroly, víceleté udržitelnosti a především celoroční dynamickou proměnlivostí.

Vzhledem k rozměru řešeného území jsme zvolili vyšší, cca 1 m vysokou úroveň trvalkové výsadby. Záhon má mít kompaktní charakter, moderní, vzdušný vzhled, umocněný zejména okrasnými travami v druhé polovině roku. Pro výběr rostlin bylo zásadní kritérium vhodnosti pro stanovištní podmínky (suché, propustné, málo živné stanoviště), bez nutných výměn, resp. vylepšování zeminy organickými materiály. Kvalitu půdy odvozujeme ze zkušenosti z výsadby stromořadí v Italské ulici.

Obr. 6 – pohled od jihu na navrhované řešení – vzhled záhonu v polovině září

4.2. oplocení výsadeb

Kolem záhonů navrhujeme ochranné oplocení. Zábrana má zamezit průniku psů do plochy s rostlinami a pojezdu automobily v částech záhonů u vjezdů. Trvalkový záhon bude podél všech stran vymezen jednoduchým **oplocením**, tvořeným hranoly z akátového dřeva (80x 80x 1000mm v betonovém základu; 60cm nadzemní výška; kůly přibližně po 2,2m, jutová lanka se silikonovým středem (www.provaznictvi.cz) budou instalována ve 2 řadách (ve výšce 30 cm a 50cm). Hrany kůlů budou sražené. U kůlů budou vytvořeny na lankách uzly, aby bylo zabráněno jejich protažení (viz obrázek).

Tento typ oplocení je již užit kolem keřových výsadeb dále v Italské ulici.

Nejprve budou ukotveny rohové hranoly a následně rozmístěny ostatní hranoly v dané části oplocení v pravidelných vzdálenostech. Rozmístění sloupků bude odsouhlaseno v rámci ATD.

Obr. 7 - dočasné oplocení vegetačních ploch

délky oplocení:

záhon A- 22,5 bm* 0,15 rezerva; celkem 26 bm lanka; 11 kůlů

záhon B- 111,5 bm* 0,15 rezerva; celkem 128 bm; 51 kůlů

záhon C- 80bm* 0,15 rezerva; celkem 92 bm; 37 kůlů

celkem 246 bm+99 kůlů

4.3. informační panel

Záhon bude doplněn o **informační panel**, týkající se extenzivních trvalkových výsadeb, který přispívá k informovanosti občanů a tedy k lepší identifikaci k prostředí, kde žijí. Informační panel navrhujeme

totožný s již realizovanými extenzivními výsadbami MHMP (například: záhon v ulici Kostelní, záhon v ulici Jičínská), design a05.

Informační panel bude kotven závitovou tyčí M16 na chemickou kotvu do betonových základů B15 300x500x600mm (výška x šířka x hloubka). Betonový základ bude umístěn 10 cm pod povrchem zeminy, takže bude trvale zakryt.

Kromě informací o vysazených druzích bude obsahovat text o principech a kladech tohoto typu výsadeb, vazbě na místní podmínky, jeho významu pro hmyz apod.

Obr. 8 - informační panel

4.4. směs trvalek

Obr. 9 – směs *Feuer und Flamme*, Jena - Německo

V navrhované **extenzivní trvalkové směsi** podle *Feuer und Flamme* je celkem **45 druhů rostlin**.

- kosterní rostliny 8 druhů
- doprovodné rostliny 21 druhů
- výplňové rostliny 2 druhy
- půdopokryvné rostliny 5 druhů
- cibuloviny 9 druhů

Výsadby jsou rozděleny do 3 ploch, které mají mírně odlišné druhové složení- procentuální podíl jednotlivých druhů i jejich samotné zastoupení. Mírné odlišení skladeb jednotlivých částí záhonu jsme zvolili z důvodu větší dynamiky plochy.

Užíváme 7 ks trvalek / m² a cibuloviny.

		únor	březen	duben	květen	červen	červenec	srpen	září	říjen	listopad	prosinec	struktury	stálezele
	vel.													ný
1. kosterní rostliny														
1	Helenium 'Moerheim Beauty'	80/100												
	Panicum virgatum 'Hänse'													
2	Herms'	50/80												
3	Helenium 'Waltraut'	80/100												
4	Achillea filipendulina 'Coronation Gold'	90-120												
5	Echinops ritro 'Veitchs Blue'	90												
6	Heliops helianthoides var. scabra 'Venus'	30/120												
7	Calamagrostis brachytrica	80												
8	Calamagrostis x acutiflora 'Karl Foerster'	120												
2. doprovodné rostliny														
9	Kniphofia uvaria 'Grandiflora'	100												
10	Euphorbia amygdaloides 'Purpurea'	40												
11	Helenium 'Rubinzweg'	80/100												
12	Papaver orientale 'Türkenlouis'	20/80												
13	Sedum 'Matrona'	50												
14	Silene chalcedonica (Lychnis ch.)	30/120												
15	Coreopsis lanceolata 'Sonnenkind'	20/40												
16	Gaillardia x grandiflora 'Kobold'	30												
17	Geum coccineum 'Borisii'	30												
18	Hemerocalis 'Aten'	100												
19	Papaver orientale 'Prinzessin Victoria Luise'	20/60												
20	Aster linosyris	50												
21	Buphthalmum salicifolium	50												
22	Coreopsis verticillata 'Zagreb'	25/40												
23	Doronicum orientale	40												
24	Geranium 'Rozanne'	50												
25	Geranium sanguineum var. Striatum	30/40												
26	Geranium sanguineum 'Album'	25/30												
27	Hemerocalis 'Bakabana'	75												
28	Phlomis russeliana	30/100												
29	Rudbeckia fulgida var. Deamii	100												
3. výplňové rostliny														
30	Silene coronaria 'Alba' (Lychnis c. 'Alba')	20/75												
31	Linum flavum 'Compactum'	20												
4. půdopokryvné rostliny														
32	Euphorbia cyparissias 'Fens Ruby'	20/30												
33	Helianthemum 'Henfield Brilliant'	20												
34	Nepeta x fassenii 'Kit Cat'	20/30												
35	Oenothera macrocarpa	15												
36	Potentilla aurea	15												
5. cibuloviny														
37	Allium sphaerocephalon	30/90												
38	Tulipa pratensis 'Füsilier'	10/40												
39	Tulipa kaufmanniana	15												

	'Showwinner'																	
40	Tulipa greigii 'Red Reflection'	20																
41	Narcissus jonquilla 'Suzy'	45	žlutá															
42	Narcissus 'Flower Record'	40	bílý s oraž. středem															
43	Tulipa kaufmanniana 'Early Harvest'	30	sytě oranžová															
44	Tulipa greigii 'Golden Tango'	30	žlutá															
45	Tulipa kaufmanniana 'Giusepe Verdi'	30	žluto červený															

5. založení a dokončovací péče

zpracováno v souladu s:

ČSN 83 9011 / 2006 – TECHNOLOGIE VEGETAČNÍCH ÚPRAV V KRAJINĚ –
Práce s půdou

ČSN 83 9021 / 2006 – TECHNOLOGIE VEGETAČNÍCH ÚPRAV V KRAJINĚ –
Rostliny a jejich výsadba

ČSN 83 9051 / 2006 – TECHNOLOGIE VEGETAČNÍCH ÚPRAV V KRAJINĚ –
Rozvojová a udržovací péče

ČTN 46 4902-1 / 2001 **Výpěstky okrasných dřevin**

5.1. příprava stanoviště

- podklad budoucích osazovaných ploch je nutno **2x chemicky odplevelit** a následně (po reakci plevelů na herbicid) jej rozrušit a urovnat; aplikace Roundupu bude provedena za suchého počasí, s teplotou mezi 12 °C až 25 °C, bez silnějšího větru, přípravek má být rovnoměrně aplikován na listy, nemá z nich však stékat; v případě deště do 6 hodin po aplikaci je nutné ošetření opakovat; opakování postřiku bude provedeno za 3–4 týdny, aby mohly vyrůst další plevely; následné zpracování půdy bude provedeno min. 7 dní po druhé aplikaci herbicidu, aby se přípravek mohl dostat až ke kořenům plevelů

- **precizní odplevelení je nutným předpokladem pro nízkou intenzitu údržby, dodržení této podmínky je nezbytné pro úspěch použité technologie;** odplevelování po výsadbě rostlin je náročné (aplikace štětcem na konkrétní plevelnou rostlinu) a drahé
- snížení terénu v ploše výsadeb na úroveň -10 cm oproti výšce obrub
- povrch vegetační plochy musí být stejnoměrně prokypřen, musí dosahovat nejméně do hloubky **15 cm** a musí také napravit případné zhutnění vzniklé při stavební činnosti na akci rezidence;
- po nakypření místní zeminy bude pravidelně rozvrstvena 5 cm vrstva říčního písku bez příměsí jílových částic a kameniv, celkem **18,6m³ písku**; tyto dvě kypré složky budou homogenně promíseny kultivací do celkové mocnosti lože 15cm; hlavní funkcí písku je zde zvýšení vzdušné kapacity zemin, usnadnit kořenění trvalek, drenážní a dekontaminační schopnost plochy.
- následuje **celkové urovnání** hrabáním a odstranění zbytků plevelů a kamenů nad 3 cm
- **výšková odchylka** vegetační plochy připravené pro výsadbu může činit maximálně **2-3 cm**; **nutné je zejména pečlivé očištění zbytků zemin podél hran obrubníků**
- neprovádíme vylepšení půdy orníci či kompostem, druhová skladba je zvolena s ohledem na podmínky stanoviště (velmi propustná a málo živná půda)
- instalace betonových základů pro osazení informační cedule (1 ks)
- instalace dřevěných kůlů (80 mm x 80 mm, tlakově impregnované po cca 2,5 m, výška 80 cm)

5.2. požadavky na rostlinný materiál

- rostliny budou zdravé, bez chorob a škůdců
- rostliny v kontejnerech budou dobře prokořeněné
- u kvetoucích druhů budou odstraněny květní lodyhy těsně před výsadbou a to pokud možno bez redukce listové plochy
- bude dodržen předepsaný rostlinný materiál, včetně kultivarů; případné alternativy taxonů rostlinného materiálu, tj. včetně změny kultivaru vyžadují souhlas autora
- dodaný rostlinný materiál bude převzat a odsouhlasen ATD

5.3. technologie založení

extenzivní trvalkové výsadby

TRVALKOVÝ ZÁHON ITALSKÁ				
celkem (bez cibulovin)	2604	154	1365	1085
	počet celkem A+B+C	záhon A- plocha 22 m2	záhon B- plocha 195m2	záhon C- plocha 155m2
1. kosterní rostliny	499	22	254	223
1 Helenium 'Moerheim Beauty'	79	0	39	40
2 Panicum virgatum 'Hänse Herms'	84	5	29	50
3 Helenium 'Waltraut'	86	7	39	40
4 Achillea filipendulina 'Coronation Gold'	29	0	29	0
5 Echinops ritro 'Veitchs Blue'	34	5	29	0
6 Heliosps helianthoides var. scabra 'Venus'	53	0	29	23
7 Calamagrostis brachytrica	69	5	29	35
8 Calamagrostis x acutiflora 'Karl Foerster'	64	0	29	35
2. doprovodné rostliny	1531	66	822	643
9 Kniphofia uvaria 'Grandiflora'	74	5	29	40
10 Euphorbia amygdaloides 'Purpurea'	110	5	60	45
11 Helenium 'Rubinzweg'	76	0	45	31
12 Papaver orientale 'Türkenlouis'	84	5	39	40
13 Sedum 'Matrona'	86	5	50	31
14 Silene chalcedonica (Lychnis ch.)	70	0	39	31
15 Coreopsis lanceolata 'Sonnenkind'	57	4	29	23
16 Gaillardia x grandiflora 'Kobold'	57	4	29	23
17 Geum coccineum 'Borisii'	73	4	29	40
18 Hemerocalis 'Aten'	85	4	50	31
19 Papaver orientale 'Prinzessin Victoria Luise'	74	4	39	31
20 Aster linosyris	90	0	50	40
21 Buphthalmum salicifolium	57	4	29	23
22 Coreopsis verticillata 'Zagreb'	74	4	39	31
23 Doronicum orientale	34	4	15	15
24 Geranium 'Rozanne'	61	5	40	16
25 Geranium sanguineum var. Striatum	61	5	40	16
26 Geranium sanguineum 'Album'	35	0	20	16
27 Hemerocalis 'Bakabana'	75	4	40	31
28 Phlomis russeliana	100	0	60	40
29 Rudbeckia fulgida var. Deamii	100	0	50	50
3. výplňové rostliny	86	6	40	40
30 Silene coronaria 'Alba' (Lychnis c. 'Alba')	26	6	10	10
31 Linum flavum 'Compactum'	60	0	30	30
4. půdopokryvné rostliny	488	60	250	178
32 Euphorbia cyparissias 'Fens Ruby'	70	0	50	20
33 Helianthemum 'Henfield Brilliant'	110	20	50	40
34 Nepeta x fassenii 'Kit Cat'	98	20	50	28
35 Oenothera macrocarpa	110	20	50	40
36 Potentilla aurea	100	0	50	50

	5. cibuloviny	5970	390	3100	2480
37	Allium sphaerocephalon	660	60	500	100
38	Tulipa pratensis 'Füsilier'	520	20	200	300
39	Tulipa kaufmanniana 'Showwinner'	960	60	400	500
40	Tulipa greigii 'Red Reflection'	720	20	200	500
41	Narcissus jonquilla 'Suzy'	690	0	500	190
42	Narcissus 'Flower Record'	650	60	400	190
43	Tulipa kaufmanniana 'Early Harvest'	630	100	300	230
44	Tulipa greigii 'Golden Tango'	570	30	300	240
45	Tulipa kaufmanniana 'Giusepe Verdi'	570	40	300	230

celkem 2604 ks trvalek+5970 ks cibulovin

minimální velikost výpěstku trvalek K9 (p9cm)

Dodržení druhové skladby do úrovně kultivarů je podmínkou pro deklarovanou funkčnost společenstva. Případné alternativy taxonů rostlinného materiálu, tj. včetně změny kultivaru vyžadují souhlas autora.

technologie založení a dokončovací péče

- příprava stanoviště viz kapitola 5.1.
- **rozmístění rostlin dle funkčních skupin - nejprve rostliny kosterní, posléze doprovodné a následně rostliny výplňové a půdopokryvné;** rozmístění rostlin bude provedeno v rámci ATD.
- výsadba hrnkovaných rostlin do připravené půdy se zalitím o průměru rostlin od 8 do 12cm; všechny rostliny musí být před výsadbou důkladně zality vodou; rostliny mohou být vysazeny až po rozmístění veškerých rostlin/ druhů; rostliny budou vysazeny **pouze do ½ výšky kořenové balu!** zbylá část kořenů je již ve štěrkové vrstvě; v případě zjevné přítomnosti školkařského zaplevelení a to včetně semenáčků či játrovek a mechů je nutné svrchní vrstvu zeminy z kontejneru odstranit před výsadbou
- **cibuloviny vysazujeme v září až říjnu,** do hnízd po 10 ks, hloubkou výsadby je 1,5 násobek výšky cibule, vždy podpučím naspod; cibule budou fungicidně mořeny těsně před výsadbou
- mulčování plochy štěrkem fr. 8-16 mm, výška mulče 60mm, celkem 22,3m³ (372x0,06) štěrku (šedá barva štěrku; ostrohranný štěrk, jeho výběr bude odsouhlasena v rámci ATD); mulčování musí být provedeno v den výsadby z důvodu vysychání balu
- zálivka rostlin po výsadbě – plošně, dávka 10l/m² (3 opakování)- pro podzimní termín; 3,7m³ vody/zálivka
- ošetření rostlin po výsadbě ve skupinách (odplevelení, odstranění poškozených částí, odvoz odpadu)
- instalace informační cedule a lanek do sloupků oplocení

Zakládání prvku bude realizováno dle podmínek ČSN 83 9021 / 2006 Technologie vegetačních úprav v krajině- Rostliny a jejich výsadba.

5.4. údržba

Rozvojová péče u extenzivních trvalkových výsadeb spočívá především z odstraňování plevelů a to hlavně v 1. roce po výsadbě, kdy rostliny ještě nejsou příliš vzrostlé. Plevely se nesmí vytrhávat v žádném případě. Je nutno je vystříhávat pomocí nůžek a to alespoň 2cm pod jejich bází. Pletí musí vykonávat osoba se znalostí užitého rostlinného materiálu, aby nedošlo k vypletí kulturních trvalek. Obvyklým problémem v 1. roce je právě školkařský plevel, který je nutno odstranit vystřihnutím velmi pečlivě. Dosadba uhynulých je nutná ihned 1. jaro po podzimní výsadbě a to před rozpuštěním cibulovin. Štěrk je nutno opatrně rozhrnout a teprve následně vysadit. Nesmí dojít k promísení štěrku a zeminy. Souvrství je nutno dodržet. V období rašení peren je vhodné doplnit po 1. zimě štěrk v bezprostředním okolí rostlin na báze kořenových krčků.

V 3. roce po výsadbě pak předpokládáme celoplošné doplnění cca 2 cm vrstvy štěrku.

Po zapojení ploch je pletí třeba provádět 5 x za sezonu (možné snížení intenzity údržby dle aktuálního stavu až na 3x ročně). Pravidelně je třeba provádět sbírání odpadků a nečistot včetně jejich odvozu a likvidace bude prováděn (10 x ročně); předpokládáme, že přes zimu mohou být interval delší a v létě častější, obecně však 1x měsíčně.

Zálivku je třeba provést pouze v případě dlouhodobých letních přísušků, a to v roce založení (viz technologie založení). S ohledem na vláhové a teplotní poměry je výrazně příznivější **podzimní termín výsadby**, zároveň je možné vysadit všechny rostliny včetně cibulovin (pozdější vstupy do záhonů, kdy jsou již trvalky narostlé, jsou obtížné a zvyšují riziko nedodržení technologie).

Nicméně doporučujeme provést propláchnutí zeminy vodou 30l/m² v březnu z důvodu solení navazující vozovky (v případě nedostatku srážek). Stejně tak zálivka 10 l/m² při dlouhodobém suchém letním počasí odstraní prach na listech.

Posečení ploch provádíme v **předjaří** - únor až polovina března, před vzejitím cibulovin. Výška seče je minimální, do 10cm. Výjimkou je *Kniphofia*, *Phlox*, *Euphorbia amygdaloides*, *Geum* a *Helianthemum*, které je třeba po zimě pouze ručně očistit. Veškerou posečenou hmotu je třeba odstranit! Tuto seč je vhodné spojit s precizním vyčištěním záhonu např. od spadlého listí, kdy s ohledem na posečené rostliny nedochází k jejich polámání, poškození. Počet vstupů do záhonů má být omezen právě vzhledem k možnému poškození rostlin.

V rámci pletí ploch mohou být odstraněny semeníky odkvetlých cibulovin; pro dlouhodobé vytrvání cibulovin na místě by však bylo tento úkon nutné provést přesně v den odkvětu, což je při stávající intenzitě údržby takřka nemožné, zároveň je často obtížné posouzení fáze odkvětu jednotlivých kultivarů. S ohledem na cenu lidské práce a cenu cibulovin v poměru k efektu celé této činnosti nutno zjara označit např. roxorem (50cm délky, zatlučeným až po 8cm nad štěrk hluboko do profilu).

Odstraňování nadzemních částí u remontujících druhů (v naší směsi *Nepeta* 'Kit Cat') nedoporučujeme, ve směsných kompozicích závislých na sociabilitě jedince totiž znamená odstranění nadzemní části konkurenční nevýhodu, tj. sníženou možnost uplatnění v kompozici (na rozdíl od plošných prvků v rabatech a pokryvech). Stejně tak nebudou odstraňovány odkvetlé semeníky u *Rudbeckia*, *Helenium* a *Gailardia*, neboť vytváří žádané textury v kompozici ("dead plants beauty").

Po podzimním opadu listí je možno opadavý materiál především v okrajových partiích vyfoukat vysavačem, precizní vyčištění záhonu však doporučujeme až v rámci předjarní údržby, spojené s řezem rostlin. Fúkar lze použít i k odstranění organického detritu v předjaří. Vhodné je lokální doplnění štěrku dle potřeby.

Předpokládáme **dlouhodobé pozorování vysazených společenstev** a na jejich základě upřesnění potřebné údržby, vyhodnocení dynamiky jednotlivých druhů a navržení případných zásahů pro udržení požadované estetické kvality a autorského záměru.

Obr. 10 – řez rostlin v záhoně je třeba provést před vzejitím cibulovin